

LA BALMA SEPULCRAL DEL CAU DE LA GUINEU

Durant els mesos de maig a setembre, un equip dirigit pels doctors Lluís A. Guerrero i Josep Castany, del qual formavem part, va excavar el jaciment del Cau de la Guineu.

Aquesta balma es localitza al terme municipal de Sant Mateu de Bages, a la serra de Castelltallat, en una petita serralada orientada cap a migjorn, des d'on es contempla la vall d'Aguilar.

La descoberta de l'esmentat jaciment, ocorreguda a la guerra civil, fou deguda a la presència per les rodalies d'una guineu que malmetia el bestiar de les masies de la vora i s'aixoplugava sota la roca. Els pagesos, a fi de protegir llurs interessos, varen dinamitar la balma. Degut a l'explosió, es va partir la pedra que la cobreix, posant-se al descobert ossos humans que formaven part de la inhumació. Sembla ésser que en aquests moments es varen recollir diverses destrals votives.

Des de llavors fins fa poc, ningú s'interessà pel contingut. A les darreries de l'any 80 hi va haver una desgraciada excavació clandestina que va malmetre, a força de pic i pala, una bona part del jaciment. Advertits d'això, el nostre equip es va interessar per la troballa i va procedir a llur metòdica excavació.

La balma està formada per un gran banc de pedra arenisca de la qual ja solament se'n conserva la part que cobreix el jaciment. La resta és un pedregall immediat al megàlit. Va ésser buidada, la balma, formant una cista que mesura 40 cms d'alçada, 140 cms d'amplada i prop de 2 metres de fondària. La seva forma recorda un prisma rectangular amb els costats recoberts artificialment per lloses. A fora es conserva una tercera part de les pedres que tancaven la boca. Aquests enllosats no són gens corrents en la tipologia de jaciments megàlits d'aquesta època.

L'interior es trobava ocupat per un

fort conglomerat format per ossos humans i terra, difícil d'excavar. Dificultat a la que s'hi afegia les reduïdes dimensions de la cista, que sols permetien el treball d'un excavador ajegut boca terrós.

El mètode emprat en l'excavació va ésser improvisat degut a les condicions abans esmentades, consistint en talls verticals i progressius, avançant en dos fronts alternants de la meitat de l'amplada total cadascun. L'excavació per quadrícules de dalt a baix, més normal en un jaciment prehistòric, era impossible. La tasca de recuperació dels materials allà dins dipositats es realitzava amb molta cura i amb estris sofisticats, a fi de no malmetre res. També vam fer una petita cata de prospecció a la part de fora de l'entrada.

Així mateix, es van prendre tota una sèrie de mostres destinades a estudis de carbó 14, sedimentològics, paleontològics i bioquímics, que permetran una datació força fiable.

Quant a l'aixovar funerari, val a dir que és bastant mins en quantiat però força interessant. Els materials exhومات per nosaltres, a més dels ossos, consisteixen en un parell de fragments ceràmics, una làmina de sílex i un botó -que segurament no eren els únics car, com ja hem dit abans, sembla molt probable que es recollissin unes destrals ara perdudes-. De la ceràmica, un tros correspon a una peça romana, i va ésser trobat a fora. L'altra és un fragment típic de l'època. Quant al botó, que és dels anomenats pirinencs o "de perforació en V", és precís assenyalar que es tracta d'una peça extraordinària que difereix de les formes corrents. Normalment són d'os i de forma triangular; aquest, en canvi, és de pedra i en forma de lent biconvexa, al que cal afegir que l'extremada cura en llur fabricació es tradueix en unes mesures gairebé matemàtiques.

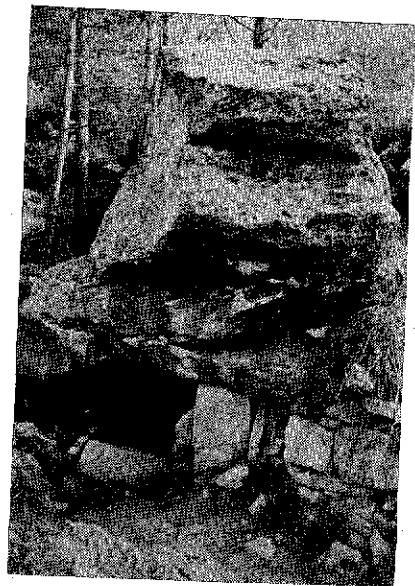
Les restes antropològiques configuren la part més important del jaciment, doncs hem trobat una trentena de cranis als que cal afegir-n'hi uns vint que es calcula que es varen destruir en la primera excavació no controlada. A més, hi ha gran quantitat d'ossos llargs i d'altres de l'esquelet. L'estudi d'aquestes restes s'endevina molt important, doncs permetrà de conèixer molts aspectes fins ara desconeguts en la població prehistòrica bagenca, com ara les taxes de mortalitat, índex de població, caràcters patològics primitius, esperança de vida...

Com a detall interessant, dir que entre les restes òssies hi ha un predomini de cranis, cosa que vé a demostrar una selecció en el moment de la inhumació, que s'efectuava un cop descarnat el cadàver.

CONCLUSIONS: El Cau de la Guineu és un enterrament col·lectiu de l'època Eneolítica o Primera Edat del Bronze, de tipus secundari -és a dir, amb descarnament previ-. Com es veu, pertany a una cultura megalítica, en la que s'inclouen els coneguts dolmens, caracteritzada per l'aprofitament dels habitatges naturals. Així doncs, la seva cronologia està als voltants dels 2000 anys a. de C. Sembla probable que la gent que construís aquest vas megalític portessin una vida de pasturatge i que l'enterrament correspongués a un grup familiar de tipus clànic o de llinatge.

Aquesta excavació, sens dubte una de les més importants realitzades a la nostra comarca, ve a afegir-se a les poques ja efectuades. Esperem que sigui un bon auguri en vistes a propers estudis de la prehistòria en particular i de l'arqueologia en general.

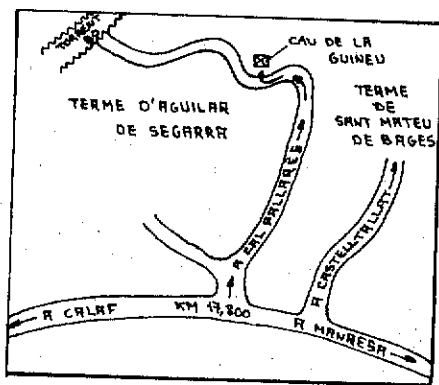
Antoni Daura i Joan Galobart

Aspecte exterior de la balma sepulcral del Cau de la Guineu (Lluís A. Guerrero).

Visió interior del vas megalític en un moment de llur excavació. Observi's l'enllosat a la boca del mateix (Lluís A. Guerrero).

Localització del jaciment, a 2 Kms. aproximadament de la crta Manresa-Calaf.